

Dobosi Bea

MÁSHOGY VAN CSEND

2023-12-01 | NOVELLA, NYOM

Azt, hogy nagybátyánk mivel foglalkozik, még csak nem is sejtettük. Reggel pontban hétkor megkent két májkrémes kenyeret, kávét töltött és kristálycukrot szórt egy félliteres flakonba. A lepetyogott cukorszemek gyémántmorzsaként fénylettek a terítőn.

A nyomozás Kispér ötlete volt. Elővette a kockás spirálfüzetét meg a színes tűfilceit. Büszke volt rá, hogy az amerikai nagynénjétől kapta. A Kispér név az iskolában ragadt rá. Apja, Nagypér születésünk előtt generációkat tanított matematikára. Nem emlékszem, mikor kezdtük a konyhaasztalnál is így szólítani.

mint a darazsak

A konyhaasztal volt a családi élet központja. Az asszonyok úgy nyüzsögtek körülötte, mint a darazsak. Ha csecsemőt tettek tisztába, barna pokrócot terítettek rá; ha rétestésztát nyújtottak, durva szövésű vásznat.

Amikor nagyanyám megvénült, könyökét a konyhaasztalon nyugtatva figyelte, ahogy anyáink serénykednek.

Az amerikai nagynéni történetét betéve tudtuk. Ötvenhatban hagyta el az országot, kis ideig ápolónő volt Belgiumban, aztán áthajózott a tengeren. Kispér karácsonykor csillámos képeslapot kapott tőle meg plüss Disney-figurát. A fenyőkről, gyertyákról, csipkebogyókról ujjunkra tapadt a csillámpor.

Kispér az unokatestvérem volt, és a véletlenek különös összjátéka folytán egy napon születtünk. Anyáink egymás mellett vajúdtak a szülőszobán. Izgága gyerek volt, keze-lába folyton járt. Csak akkor nyugodott meg, amikor az anyja visszakézből szájon vágta. Néma egyetértéssel tűrte ütéseit. Összekoccant a foga.

Hiányoztak életünkől a férfiak. Az asszonyokat a háznál nyugtalanította, hogy Kispérnek nincs példaképe. Az anyja hónapokig lótot-futott, mire olyan általános iskolát talált, ahol férfi osztályfőnököt kap. Aztán évekig hordta a város túlsó végébe metáلكék Camping biciklijén.

Nagybátyánkat erőszakkal költöztették be. A szokatlanul tágas nyári konyhában kialakítottak egy szerény agglégénylakást. Nagybátyánk éjjel az udvaron járkált. Mindenki hallotta, de úgy tett, mintha nem hallaná. Hosszú fehér hálóingében olyan

volt, akár egy eltévedt kísértet.

Kispér viszolygott a fehér ruháktól meg a konyaablakon behulló szigorú, ferde fénytől. Amikor kitartóan pizsmogott az anyjával közös szobájában, azt képzeltem, hogy ellenem forral valamit. Ha későn jött meg karateedzésről vagy trombitaóráról, attól féltem, meghalt vagy megszökött.

Nagybátyánkat mindenfelé követtük. Dolgozni kék kezeslábasban járt. Különösnek találtuk, hogy egész úton tolja a biciklijét. A kátyúkat gondosan kikerülte, ő a bal oldalukon, a bicikli a jobbon haladt végig. Mindig ugyanazon a sarkon veszítettük el. Kispér esküdni mert volna, hogy látta mosolyogni.

hitt a gondviselésben

Miért nem ül fel?, kérdezte, és fémes szemmel nézett. Tudja az ördög, vetettem oda foghegyről. Az ördög említéséért nagyanyám éktelen haragra gerjedt volna. Ugyanúgy hitt a gondviselésben, mint abban, hogy a kakaskukorékolás halált jelez. Az istenhit számára egy volt a babonák sorában.

Nagyanyám a kólás teáért is haragudott. Kispér egy nap odalépett a kis sarokasztalhoz, ahol nagyanyám a bort meg a szódát tartotta. Érdekesnek találtam, hogy a szódapatron deresre hűl, amikor nagyanyám becsavarja. Ujjbeggyel megérintettem. Nagyanyám rám ripakodott, hogy letépi a bőröm.

Kispér teát és kólát töltött egy pohárba. Tudta, hogy rossz fát tesz a tűzre, fémes szemén láttam. Lopva anyáinkra és nagyanyámra sandítottam. Két rövidre nyírt dauerolt fej és egy konty hajolt össze a konyhaasztal fölött. Anyámé vörös volt, mint a tűztenger, nagyanyámé mákos.

A két dauerolt és a kontyos fej egyszerre mozdult meg. A hatalmas patália olaj volt a tűzre. Ilyen íze van a sárkányvérnek, jelentette ki Kispér. Az asszonyok furcsamód csak fenyegetőztek, a poharakat nem kobozták el, a kólát nem dugták a kamrába. Sürgölődésük értelmetlen mozdulatok sorozatából állt.

Akkor már ismertük rejtekhelyeiket. A kamrában sorakozó titokzatos dolgokat tilos volt megérinteni. Kispér kifürkészte, hol rejtegetik a tábla csokoládét, amire fehér márványmintázatot rajzolt a kicsapódott tej. A régi málnaszörpök és híg lekvárok piros karikát hagytak az üvegen, ha megbillentették.

Amikor hazaértünk az iskolából, nagyanyám a tűzhelyen rotyogó lábas fölé hajolt. Dúdolt, mint aki ráolvas a varázsfőzetre. A különböző kések és reszelők sebészeszközökre hasonlítottak a konyhaasztalon. A nagyszobában a vakító fehér csipkefüggöny előtt hideg oxigént lehelt ki a kála.

Szombat hajnalban tésztát gyúrt. A kétkilós cipókat nagybátyánk vitte el a pékhez. Nem fért a fejünkbe, hogy lehet a pirosposzsgás, zömök emberke alig magasabb nálunk. Amikor kihúzta a hosszú nyelvű péklapátot a kemencéből, a kenyérnek kormos volt az alja. Nagybátyánk a helyi hagyományőrző körben citerázott.

Ha hétvégén a sezlonon pihent, úgy ugráltuk körül, mintha egy mitikus lény jóindulatát akarnánk elnyerni. Fáradhatatlanul hordtuk a sört meg a kávé. A kiskanál játékszernek tűnt roppant kezében. Térdét csapkodva hívott minket, ahogy a kutyát szokás.

Talán apró állatkáknak nézett bennünket. Éles karmaink, szúrós tüskéink, hegyes fogaink nem rettentették. Ha valami egyszerű, hétköznapi dolgot kérdeztünk, olyan sokáig gondolkodott, hogy nem volt türelmünk kivárni. A felhők tejhabra emlékeztettek, két szeme színültig telt kehelyre.

Fejünkbe vettük, hogy meglessük álmában. Amikor Kispér megrázta a vállam, rögtön tudtam, mit akar. Lélegzet-visszafojtva lopakodtunk át az udvar kihűlt földjén. Tenyerünk éle zsíros lenyomatot hagyott a nyári konyha ablakán. Nagybátyánk kiterülve feküdt, akár egy legyőzött mesebeli szörny. Nem volt rajta takaró.

Az éjszaka közepén felkelt. A zuhanyzó kisablaka alatt felváltva tartottunk bakot egymásnak. A párás fürkében csak rózsaszín teste körvonalait láttuk. Törülközéskor sokáig gondolkodott, mielőtt az egyik lábát felemelte. A fogát olyan kitartóan mosta, hogy azt hittük, sosem akarja abbahagyni.

Halkan csattogott meztelen talpunk az aszfalton. A zöld ház homlokzatán a két ablak közül csak az egyik világított. Fél szemét behunyó óriás jutott eszembe, aki éberenszük, nehogy a lovag álmában lekaszabolja. A házórző meghunyászkodva nagybátyánk lábához dörgölözött, és régi ismerősként üdvözölte.

rajtakapták

Imi bácsit, aki ott lakott, ismertük. Nagyanyám a falu bolondjának tartotta. Lágy hangja és puha mozgása volt. Osztálytársam a szüleitől hallotta, hogy rajtakapták, ahogy elhalt anyja ruháiban mórlikálja magát a keretes tükör előtt.

Fogával húzta le a selyemkesztyűt. Úgy hírllett, a nádasba menekült szégyenében.

Szentül hittük, hogy az üreges törzsű fűzfában bújt el. Kispér felmászott, és belenézett. Hű, ebben nincs semmi, visszhangzott kiáltása. Sokáig készülődött ugráshoz a korhadat ágak között. Testsúlyát hol kezére, hol lábára helyezte. Amikor el akartam kapni, hanyatt vágódtam a parányi élettől nyüzsgő mohában.

A nádastól eltiltottak minket. Azt hittük, anyáink rémálmaiban elnyel minket az ingovány, a talajban kúszó hosszú indák nyakunkra tekerednek. A száraz nádszárak és gallyak úgy ropogtak talpunk alatt, mintha élőlények lennének. A föld fekete volt, zsíros és nehéz. A fák az égig értek.

Októberben és áprilisban hunyorogva kerülgettük a pocsolyákat. Ujjunkkal lemorzoltuk a barna buzogányait, megcsodáltuk az elhagyott fészkeket és a görcsös testtartásba merevedett döglött madárfiókákat. A bogártetemek kincsként pihentek a

borostyánokban.

Aznap éjjel riadtak voltunk, mint a kistestű emlősök. Oldalunk remegett, apró szívünk szaporán vert, kapkodva lélegeztünk. Kispér kétrét görnyedve iszkolt előttem, nekem hirtelen fázni kezdett a talpam. Az előszobában nem néztünk egymásra. Ki-ki lábujjhegyen beosont a szobájába.

Odasurrantam anyám ágyához. Karját feje fölé emelve aludt. Hónalja furcsán zöldesszürke volt, és egy pillanatra megijedtem, hogy bepenészedett. Tíz perc múlva mind a konyhaasztal körül álltak. A dauerolt hajak kócosak voltak, akár a banyafészek. Veszett kutyák módjára acsarkodtak.

éles kések

Másnapra csend lett. A kezek vészjóslóan markolták az éles késeket, pucolták a répát, kockára vágták a faggyús marhahúst. Amikor anyám megfésült, hideg érintése a vizsgálatot végző orvoséra emlékeztetett. A fazékban fortyogó sűrű levesre senki sem mondott varázsigét vagy áldást.

Új időszámítás kezdődött. A léckerítés komor grafitárnyalatot öltött, az ablaküvegre kemény pöttyökben rászáradt a légyiszok. A szél télen a kályhacsőben füttyült, nyáron a függönyöket dagasztotta. Ha viharossá fokozódott, recsegtek-ropogtak az eresztékek. Láttuk a világot megöregedni.

Az asszonyok többé nem engedték be nagybátyánkat a házba. Ha szembetalálkoztak vele az udvaron, úgy kerülték ki, ahogy útban lévő szerszámot szokás. Az első hónapokban nagyanyám este nyolckor rázárta a nyári konyha üveges ajtaját. Eres kezével többször megrázta a sárga rézkilincset.

Kilakoltatni nem merték. Attól tartottak, szájára vesz minket a falu. Acélos reggeleken láttuk kék kezeslábásban elsuhanni az ablakok előtt, táskájában két karéj májkrémes kenyér meg félliteres flakonban kávé. Ha hó esett vagy eső áztatta fel az udvar földjét, tisztán látszottak lábnyomai.

A nyomozásról évekre megfeledkeztünk. Az amerikai képeslapokról egyre több csillámpor hullt le, a Disney-figurák elveszítették színeiket. Nagybátyánk már haldoklott, amikor Kispér régi holmija közül előkerült a spirálfüzet. Úgy nézte a piros betűket, mintha a vére lenne.

Anyáink beparancsoltak minket a nyári konyhába. Nagybátyánk kulcscsontja meredeken kiállt, hasa ijesztően besüppedt. Természetellenesen rövidnek tűnt a felsőteste. Kinyitva leborított könyvei csapzott madárrajra hasonlítottak. Azonnal tudtuk, hogy meghalt. A holtak körül máshogy van csend.

kép | vecteezy.com